

УДК 004:346.1

КОРЕНЮК Ольга,

ст. викл. кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права
Київського національного торговельно-економічного університету

ІНФОРМАЦІЯ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ: ОБ'ЄКТ ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН

Визначено відомості, що підлягають охороні в режимі обмеженого доступу в господарській діяльності. Наведено ознаки інформації з обмеженим доступом в цивільному та адміністративному праві. Досліджено особливості господарсько-правового регулювання обмеження доступу до інформації.

Ключові слова: інформація з обмеженим доступом, конфіденційна інформація, комерційна таємниця, «ноу-хау», інсайдерська інформація, господарські правовідносини.

Коренюк О. Информация с ограниченным доступом: объект хозяйственных отношений. Определены сведения, подлежащие охране в режиме ограниченного доступа в хозяйственной деятельности. Приведены признаки информации с ограниченным доступом в гражданском и административном праве. Исследованы особенности хозяйственно-правового регулирования ограничения доступа к информации.

Ключевые слова: информация с ограниченным доступом, конфиденциальная информация, коммерческая тайна, «ноу-хау», инсайдерская информация, хозяйственные правоотношения.

Постановка проблеми. Сучасний період розвитку суспільства та держави характеризується значним зростанням ролі інформації, інформаційних ресурсів, інформаційних технологій, що призводить до активізації інформаційних відносин, які виникають в усіх сферах життєдіяльності держави і суспільства в процесі здійснення певного виду інформаційної діяльності, а саме: створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорона та захист різноманітних відомостей.

Інформація набуває важливого значення і в економічній сфері, зокрема в підприємницькій діяльності, виступаючи як самостійним об'єктом господарського обороту, так і важливою передумовою успішного ведення справ суб'єктами господарювання.

Тому сьогодні особливо актуальним стає дослідження законодавчого врегулювання і забезпечення захисту прав власників так званих «інформаційних об'єктів», до числа яких належить інформація з обмеженим доступом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам правового регулювання відносин щодо інформації з обмеженим доступом приділяли увагу такі дослідники: О. В. Адабаш, В. А. Ліпкан, В. Ю. Баскаков, О. В. Гладківська, І. М. Забара, О. О. Кулініч, А. С. Нерсисян, Г. О. Сляднева, О. О. Федоренко, О. О. Шарабурина [1–9].

Незважаючи на те, що категорія «інформація з обмеженим доступом» стала предметом дослідження багатьох фахівців таких юридичних наук як теорія держави та права, інформаційне право, адміністративне право, кримінальне право, цивільне право тощо, малодослідженим залишається питання віднесення вказаного виду інформації до об'єктів господарських відносин.

Метою статті є дослідження окремих відомостей з обмеженим доступом як об'єктів господарських правовідносин та особливостей їх правового регулювання.

Матеріали та методи. Методологічну основу дослідження становили такі загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: діалектичний, системно-функціональний, порівняльно-логічний та ін. Інформаційну базу – чинне законодавство щодо інформації з обмеженим доступом та праці вітчизняних науковців.

Результати дослідження. Специфіка господарювання, що здійснюється в умовах ринкової економіки та існуючої конкуренції між суб'єктами господарювання, примушує серйозно ставитися не лише до правової, але й інформаційної безпеки господарської діяльності. В сучасних умовах здійснення підприємницької діяльності науково-технічна, технологічна, економічна та інша актуальна інформація, що дозволяє отримати пріоритет на ринку товарів та послуг, є рушійною силою конкуренції, а в багатьох випадках – основною умовою економічного виживання суб'єкта господарювання [10, с. 1]. Задля забезпечення законних прав та інтересів суб'єктів господарювання чинним законодавством України встановлено правові засади регулювання інформації, яку суб'єкти господарювання використовують у процесі господарської діяльності.

Наразі суспільні відносини, об'єктом яких є інформація, регулюються галузями публічного та приватного права. Такі відносини, в тому числі пов'язані з інформацією з обмеженим доступом, є також предметом господарсько-правового регулювання. Саме у правовідносинах найбільш рельєфно відображається специфіка методу правового регулювання, що застосовується у господарському праві, який характеризується складним поєднанням способів впливу на поведінку учасників господарських відносин. Як слушно зазначається в літературі, характерною рисою господарсько-правового методу є взаємний зв'язок свободи при здійсненні приватних інтересів із державним владним впливом там, де це диктується інтересами держави та суспільства [11, с. 20].

Дослідження порядку господарсько-правового регулювання інформації з обмеженим доступом необхідне, насамперед, для визначення оптимальних варіантів організаційно-правових засад такого

регулювання в цій галузі відносин, удосконалення методів, форм і засобів його здійснення. Неповне, і часто вибіркоче, висвітлення в науковій літературі цієї проблематики зумовлює необхідність її системного дослідження.

Сучасне законодавство України (ч. 2 ст. 21 Закону України «Про інформацію») закріплює норму, згідно з якою будь-яка інформація є відкритою, крім тієї, що віднесена законом до інформації з обмеженим доступом [11]. Конфіденційна інформація поряд зі службовою та таємною належить до інформації з обмеженим доступом (ч. 1 ст. 21 чинного Закону «Про інформацію», ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» [12]).

В науковій літературі здійснювались спроби визначити окремі види відомостей, що можуть належати до конфіденційної інформації у сфері господарської (підприємницької) діяльності. На думку О. О. Кулінич, поряд з комерційною таємницею до конфіденційної належить інформація, яка визнається такою законом, та «ноу-хау» [13, с. 142]. Необхідно підкреслити, що встановлення вичерпного переліку видів конфіденційної інформації є неможливим, оскільки, виходячи з положень ч. 2 ст. 21 Закону України «Про інформацію», до категорії конфіденційної може бути віднесено будь-яку інформацію, крім встановлених законом обмежень (тобто інформацію, яка за загальним правилом може бути й відкритою). Однак, якщо закон встановить окремі види конфіденційної інформації та характер відомостей, що до них належать, з метою визначення порядку її обігу та функціонування, це не означатиме вичерпності видів такої інформації та порушення диспозитивності норми. До того неможливою є конфіденційність «*a priori*», тобто вимога держави на рівні закону щодо обов'язковості визнання певної інформації конфіденційною [14].

Статтею 36 Господарського кодексу (ГК) України визначено, що відомості, пов'язані з виробництвом, технологією, управлінням, фінансовою та іншою діяльністю суб'єкта господарювання, що не є державною таємницею, розголошення яких може завдати шкоди інтересам суб'єкта господарювання, можуть бути визнані його комерційною таємницею. Склад і обсяг відомостей, що становлять комерційну таємницю, спосіб їх захисту визначаються суб'єктом господарювання відповідно до закону [15]. Таким чином, комерційну таємницю слід розглядати як вид конфіденційної інформації і різновид інформації з обмеженим доступом, оскільки саме режим конфіденційної інформації, відповідно до ст. 21 Закону України «Про інформацію» дає можливість, зокрема, суб'єкту господарювання обмежувати доступ до певних відомостей. Цією нормою визначено, що конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених умов, а також в інших випадках, визначених законом.

Особливістю правового режиму комерційної таємниці є те, що законодавство відносить таку до об'єктів прав інтелектуальної

власності (ч. 1 ст. 155 ГК України), що в свою чергу наділяє її ознаками, притаманними результатам інтелектуальної діяльності. Комерційна таємниця як різновид інформації з обмеженим доступом за своєю природою є нематеріальним об'єктом, який задля його правового регулювання має бути «матеріалізованим», тобто певні відомості мають бути закріплені на матеріальних носіях або збережені в електронному вигляді.

У свою чергу, секрет виробництва («ноу-хау») – ще один специфічний об'єкт права, що має подвійну правову природу (з одного боку – це об'єкт права інтелектуальної власності, з іншого – інформація, права на яку виникають з моменту визнання її конфіденційною). За законодавчим визначенням, «ноу-хау» – сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але незапатентованих (ст. 1 Закон України «Про інвестиційну діяльність» [16]).

Цікавою щодо співвідношення інформації, яка захищається за допомогою законодавства про інтелектуальну власність, та конфіденційної інформації вбачається точка зору С. Г. Гордієнка, на думку якого конфіденційна інформація не обов'язково є об'єктом інтелектуальної власності, однак інформація, захищена законодавством про інтелектуальну власність, може бути визнана конфіденційною. Таке визнання і відповідне застосування норм законодавства щодо інформації з обмеженим доступом не перешкода до застосування відповідних норм законодавства щодо інтелектуальної власності. В окремих випадках норми законодавства щодо інформації з обмеженим доступом – єдиний правовий засіб захисту вищезазначеної інформації в Україні (наприклад, ноу-хау) [17, с. 234].

Виходячи з визначення поняття «ноу-хау», виникає питання щодо співвідношення даної категорії з поняттям «комерційна таємниця». Остання, в свою чергу, характеризується наявністю спеціального суб'єкта – особи, яка здійснює підприємницьку діяльність, що, в першу чергу, її відрізняє її від секрету виробництва, до якого такої вимоги не висувається. Ці поняття різняться і за змістом. До комерційної таємниці можуть бути віднесені не лише відомості, які є результатом інтелектуальної діяльності, а й такі, що носять певний інформаційний та пізнавальний характер.

Важливою складовою соціально-орієнтованої ринкової економіки, яка сприяє акумулюванню капіталу для інвестицій у виробничу і соціальну сфери, структурній перебудові економіки, позитивній динаміці соціальної структури суспільства, підвищенню достатку громадян за рахунок володіння і вільного розпоряджання цінними паперами, підготовленості населення до ринкових відносин, є ринок цінних паперів [18]. Чинне законодавство України визначає ринок цінних паперів (фондовий ринок) як сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів). При цьому учасниками фондового ринку виступають

емітенти (у тому числі іноземні) або особи, що видали неемісійні цінні папери, інвестори в цінні папери, інституційні інвестори, професійні учасники фондового ринку, об'єднання професійних учасників фондового ринку, у тому числі саморегулювальної організації професійних учасників фондового ринку (ст. 2 Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» [19]). Аналізуючи положення цитованої норми щодо статусу учасників фондового ринку, можна підсумувати, що вони виступають переважно або суб'єктами господарювання, або суб'єктами організаційно-господарських повноважень. Слушною є думка В. І. Полуховича про те, що ринок цінних паперів виступає одночасно в якості об'єкта регулювання держави та сфери її безпосередньої господарської діяльності нарівні з іншими учасниками [20, с. 11]. Відносини, що складаються між вказаними суб'єктами, за своєю суттю є господарсько-виробничими та організаційно-господарськими. Таким чином, на фондовому ринку поряд з цивільними та фінансовими виникають господарські відносини, які й переважають на вказаному ринку.

Враховуючи зазначене, ще одним видом інформації з обмеженим доступом, що виступає об'єктом господарських відносин, можна визначити інсайдерську інформацію. Відповідно до ст. 44 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», інсайдерською є неоприлюднена інформація про емітента, його цінні папери та похідні (деривативи), що перебувають в обігу на фондовій біржі, або правочини щодо них у разі, якщо оприлюднення такої інформації може істотно вплинути на вартість цінних паперів і похідних (деривативів) та яка підлягає оприлюдненню відповідно до вимог, встановлених цим Законом. Як зазначають практики, у багатьох випадках рішення про придбання або продаж цінних паперів приймається не на підставі вже опублікованої інформації, а на підставі інформації, якою володіє обмежене коло осіб [21]. У таких умовах неможливе визначення справедливої, тобто ринкової, ціни на цінні папери серед учасників ринку. Отже, цей вид відомостей належить обмеженому колу осіб, оскільки неправомірне їх розповсюдження може призвести до зловживань на фондовому ринку. У зв'язку з цим очевидно, що до моменту правомірного оприлюднення така інформація є інформацією з обмеженим доступом, а тому представляє інтерес у межах розгляду питання.

Оскільки інформація з обмеженим доступом виступає також об'єктом і цивільно-правових відносин, для порівняння принагідно згадати ознаки таких відомостей, виявлених у ході цивілістично-правових досліджень, зокрема:

- зміст інформації з обмеженим доступом складають знання, повідомлення, відомості про соціальну форму руху матерії і про всі інші її форми у тій мірі, у якій вони використовуються суспільством, державою;

- інформація з обмеженим доступом є самостійним об'єктом правового регулювання, що не залежить від конкретної форми її матеріального носія;

- відомості, що складають зміст інформації з обмеженим доступом, за своєю сутністю ідеальні (нематеріальні);
- інформація з обмеженим доступом не є загальнодоступною;
- інформація з обмеженим доступом відома і використовується чітко визначеним колом осіб;
- суб'єкт інформації вживає заходів, що спрямовані на обмеження вільного доступу третіх осіб до інформації;
- інформація з обмеженим доступом має особливу соціальну цінність у силу її дійсної або потенційної невідомості третім особам, її поширення може спричинити істотну шкоду зацікавленим особам;
- зміст інформації з обмеженим доступом відповідає обмеженням, установленим законодавством [22, с. 16–17].

У сфері господарської діяльності виникають і функціонують управлінські відносини між органами державної влади та підприємствами, через які держава здійснює загальне управління економікою. Однак, як зазначає А. Я. Пилипенко, ці відносини хоч і є об'єктивно необхідними для господарської діяльності, за своєю економічною природою вони не є господарськими, а лише створюють організаційні, матеріальні, фінансові та інші передумови їх функціонування [23, с. 22–23]. Такими відносинами є адміністративно-правові.

Особливістю інформації з обмеженим доступом в адміністративно-правових відносинах є зокрема те, що певні відомості створюються, збираються, надаються, охороняються тощо суб'єктами владних повноважень або для забезпечення функціонування такого суб'єкта, або для здійснення спеціального їх захисту.

Доцільно виділити наступні ознаки інформації з обмеженим доступом як об'єкта адміністративно-правового регулювання:

- правова охорона здійснюється щодо «матеріалізованої» інформації з обмеженим доступом, тобто відомості мають бути закріплені на матеріальних носіях або збережені в електронному вигляді;
- обмеження доступу до інформації здійснюється відповідно до Конституції України (ст. 34), інших законодавчих актів виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя та в інших випадках, встановлених законом;
- особлива цінність такої інформації в публічній сфері проявляється у забезпеченні державного управління в різних сферах суспільного життя;
- шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні;
- у зв'язку зі своєю цінністю така інформація потребує захисту від розголошення;

- наявність юрисдикційних та неюрисдикційних засобів охорони та захисту інформації (технічних, криптографічних тощо);
- можливість доступу, використання, зберігання визначеними суб'єктами адміністративно-правових відносин лише в межах, обсягах, встановленому законодавством порядку;
- певні відомості створюються, збираються, надаються, охороняються тощо суб'єктами владних повноважень для забезпечення функціонування такого суб'єкта або для здійснення спеціального їх захисту;
- за порушення режиму доступу до інформації з обмеженим доступом винні особи підлягають заходам державного примусу – притягаються до адміністративної відповідальності.

З наведеного випливає, що інформація з обмеженим доступом, незалежно від того, об'єктом яких відносин вона виступає, має певну значимість, цінність для суб'єкта інформації з обмеженим доступом або добросовісного користувача. Цінність інформації обумовлена її використанням в публічній сфері – для забезпечення державного управління в різних сферах суспільного життя, в приватній сфері – для реалізації та захисту прав фізичних та юридичних осіб тощо. Розголошення такої інформації може завдати істотної шкоди як приватним, так і публічним інтересам. Про істотність завданої шкоди можна говорити в тому випадку, коли вона буде значною, відчутною, такою, що суттєво вплине на захищені законом інтереси і не дозволить реалізувати їх повною мірою. Оскільки істотність є категорією оціночною, то її застосування залежатиме від обставин конкретної ситуації.

Висновки. До інформації з обмеженим доступом у сфері господарської діяльності відноситься:

- ділова інформація суб'єкта господарювання, тобто відомості, які виникають у результаті здійснення ним підприємницької діяльності та належать вказаному суб'єкту, як-то бази даних контрагентів, клієнтів тощо;
- інформація про суб'єкт господарювання, про його банківські рахунки, цінні папери, що перебувають в обігу на фондовій біржі тощо;
- інформація, пов'язана з секретами виробництва, коли вона має певну значимість, комерційну цінність для суб'єкта господарювання.

На відміну від відкритої інформації, інформація з обмеженим доступом не призначена для широкого розповсюдження. Тоді як обмеження доступу, віднесення певних відомостей до інформації з обмеженим доступом має здійснюватися чітко у відповідності та на підставі чинних правових норм. Особливістю господарсько-правового регулювання обмеження доступу до тих чи інших відомостей є поєднання приватно-правового методу регулювання (наприклад, власник прав на комерційну таємницю самостійно визначає перелік відомостей, що становлять таку таємницю та порядок ознайомлення з ними) та публічно-правового методу (застосовується при обмеженні доступу до інсайдерської інформації, зокрема, шляхом визначення державою в нормах законодавства порядку доступу до інформації).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адабаш О. В. Інформація з обмеженим доступом: проблеми законодавчого визначення. Наше право. 2013. № 13. С. 61–66.
2. Ліпкан В. А., Баскаков В. Ю. Адміністративно-правовий режим інформації з обмеженим доступом в Україні. Київ : ФОП О. С. Ліпкан, 2013. 344 с.
3. Гладківська О. В. Інформація з обмеженим доступом: проблема неузгодженості термінології. Інформація і право. 2014. № 1. С. 49–58.
4. Забара І. М. Інформація з обмеженим доступом: міжнародно-правовий режим. Правова інформатика. 2013. № 4. С. 41–47.
5. Кулініч О. О. Загальні положення про інформацію з обмеженим доступом у цивільному праві. Одеса : Вид. Букаєв В. В., 2008. 242 с.
6. Нерсесян А. С. Корпоративна інформація з обмеженим доступом як предмет службових злочинів в сфері господарювання. Наук. вісн. Акад. муніципального управління. Серія : Право. 2011. Вип. 1. С. 217–225.
7. Сляднева Г. О. Право суб'єкта господарювання на комерційну таємницю та його захист : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. Ін-т економіко-правових досліджень НАН України. Донецьк, 2005. 16 с.
8. Федоренко О. О. Проблемні питання правового регулювання обігу інформації з обмеженим доступом (державна таємниця та службова інформація). Право та інноваційне суспільство. 2013. № 1. С. 201–216. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2013_1_17.
9. Шарабурина О. О. Новели законодавства України про інформацію з обмеженим доступом. Часопис Київ. ун-ту права. 2013. № 2. С. 147–150.
10. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
11. Топалова Л. Д. Правовий режим комерційної таємниці : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. Ін-т економіко-правових досліджень НАН України. Донецьк, 2006. 16 с.
12. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
13. Кулініч О. О. Правова охорона конфіденційної інформації в сфері господарської діяльності. Актуальні проблеми політики : зб. наук. праць. Вип. 36. Одеса : Фенікс, 2009. С. 138–146.
14. Прокоф'єва Д. М. Дослідження змісту категорій інформації з обмеженим доступом відповідно до чинного законодавства України. URL : <http://bezpeka.com/ru/lib/spec/art8.html>.
15. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Відом. Верховної Ради України. 2003. № 18–22. Ст. 144.
16. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
17. Гордієнко С. Г. Конфіденційна інформація та «таємниці»: їх співвідношення. Часопис Київ. ун-ту права. 2013. № 4. С. 233–238.
18. Про Концепцію функціонування і розвитку фондового ринку в Україні : постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.1994 № 277. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/277-94-%D0%BF>.
19. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/page5>.
20. Полюхович В. І. Публічні та приватні засади регулятивної діяльності на фондовому ринку України. Співвідношення приватних і публічних інтересів у сфері підприємницької діяльності : зб. наук. праць ; ред. кол. В. С. Щербина, Т. В. Боднар та ін. ; НДІ приват. права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. Київ, 2014. 187 с.

21. Сахнацька О. Правове регулювання інсайдерської інформації в Україні. Відом. Держ. коміс. з цінних паперів та фондового ринку. 2011. № 156 (1161). URL : <https://smida.gov.ua/news/allnews>.
22. Кулініч О. О. Інформація з обмеженим доступом як об'єкт цивільних прав : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Київ, 2006. 20 с.
23. Пилипенко А. Я. Вибране. Київ : Освіта України, 2013. 504 с.

Стаття надійшла до редакції 16.02.2018.

Koreniuk O. Information with the limited access as an object of economic relations.

Background. Information becomes important in the economic sphere, particularly in business, acting as an independent object of economic turnover, as well as an important prerequisite for the successful conduct of business by economic entities. In this regard, a special role is assigned to the legislative regulation and to ensure the protection of the rights of so-called «information objects» owners, including the classified information.

Analysis of recent researches and publications. Despite the fact that the category of «information with limited access» is the subject of research of many legal sciences – the theory of state and law, information law, administrative law, criminal law, civil law, etc. – the issue of assigning the specified type of information to objects of economic relations remains uninvestigated.

The **aim** of the article is the research of separate information with limited access as objects of economic legal relations, and peculiarities of its legal regulation.

Materials and methods. The methodological basis of the research were such general scientific and special methods as dialectical, system-functional, comparative and logical, and others. The information base for the research was the current legislation on information with restricted access and the work of domestic scientists.

Results. The information with the limited access as an object of economic and legal relations is investigated. The information that is subject to protection in the mode of restricted access in economic activities is determined. The signs of restricted access in civil and administrative law are provided. The peculiarities of economic and legal regulation of the restriction of access to information are determined.

Conclusion. Information with the limited access as an object of economic relations includes: business information of the entity, information about business entity, production secrets. The peculiarity of the economic and legal regulation of restricting access to certain information is the combination of the private and law method of regulation and the public and law method.

Keywords: Information with the limited access, confidential information, trade secret, know-how, insider information, economic relations.

REFERENCES

1. Adabash O. V. Informacija z obmezhenym dostupom: problemy zakonodavchogo vyznachennja. Nashe pravo. 2013. № 13. S. 61–66.
2. Lipkan V. A., Baskakov V. Ju. Administratyvno-pravovyj rezhym informacii' z obmezhenym dostupom v Ukrai'ni. Kyi'v : FOP O. S. Lipkan, 2013. 344 s.
3. Gladkivs'ka O. V. Informacija z obmezhenym dostupom: problema neuzgodzhenosti terminologii'. Informacija i pravo. 2014. № 1. S. 49–58.
4. Zabara I. M. Informacija z obmezhenym dostupom: mizhnarodno-pravovyj rezhym. Pravova informatyka. 2013. № 4. S. 41–47.
5. Kulinič O. O. Zagal'ni polozhennja pro informaciju z obmezhenym dostupom u cyvil'nomu pravi. Odesa : Vyd. Bukajev V. V., 2008. 242 s.

6. Nersesjan A. S. Korporatyvna informacija z obmezhenym dostupom jak predmet sluzhbovyh zlochyniv v sferi gospodarjuvannja. Nauk. visn. Akad. municypal'nogo upravlinnja. Serija : Pravo. 2011. Vyp. 1. S. 217–225.
7. Sljadnjeva G. O. Pravo sub'jekta gospodarjuvannja na komercijnu tajemnytcju ta jogo zahyst : avtoref. dys. ... kand. juryd. nauk : spec. 12.00.04 – gospodars'ke pravo; gospodars'ko-procesual'ne pravo. In-t ekonomiko-pravovyh doslidzhen' NAN Ukrainy. Donec'k, 2005. 16 s.
8. Fedorenko O. O. Problemni pytannja pravovogo reguljuvannja obigu informacii' z obmezhenym dostupom (derzhavna tajemnytcja ta sluzhbova informacija). Pravo ta innovacijne suspil'stvo. 2013. № 1. S. 201–216. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2013_1_17.
9. Sharaburnya O. O. Novely zakonodavstva Ukrainy pro informaciju z obmezhenym dostupom. Chasopys Kyi'v. un-tu prava. 2013. № 2. S. 147–150.
10. Pro informaciju : Zakon Ukrainy vid 02.10.1992 № 2657-XII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
11. Topalova L. D. Pravovyj rezhym komercijnoi' tajemnyci : avtoref. dys. ... kand. juryd. nauk : spec. 12.00.04 – gospodars'ke pravo; gospodars'ko-procesual'ne pravo. In-t ekonomiko-pravovyh doslidzhen' NAN Ukrainy. Donec'k, 2006. 16 s.
12. Pro dostup do publichnoi' informacii' : Zakon Ukrainy vid 13.01.2011 № 2939-VI. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
13. Kulinich O. O. Pravova ohorona konfidencijnoi' informacii' v sferi gospodars'koi' dijal'nosti. Aktual'ni problemy polityky : zb. nauk. prac'. Vyp. 36. Odesa : Feniks, 2009. S. 138–146.
14. Prokof'jeva D. M. Doslidzhennja zmistu kategorij informacii' z obmezhenym dostupom vidpovidno do chynnogo zakonodavstva Ukrainy. URL : <http://bezpeka.com/ru/lib/spec/art8.html>.
15. Gospodars'kyj kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 № 436-IV. Vidom. Verhovnoi' Rady Ukrainy. 2003. № 18–22. St. 144.
16. Pro investycijnu dijal'nist' : Zakon Ukrainy vid 18.09.1991 № 1560-XII. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
17. Gordijenko S. G. Konfidencijna informacija ta «tajemnyci»: i'h spivvidnoshennja. Chasopys Kyi'v. un-tu prava. 2013. № 4. S. 233–238.
18. Pro Koncepciju funkcionuvannja i rozvytku fondovogo rynku v Ukraini : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29.04.1994 № 277. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/277-94-%D0%BF>.
19. Pro cinni papery ta fondovyj rynek : Zakon Ukrainy vid 23.02.2006 № 3480-IV. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/page5>.
20. Poljuhovyh V. I. Publichni ta pryvatni zasady reguljativnoi' dijal'nosti na fondovomu rynku Ukrainy. Spivvidnoshennja pryvatnyh i publichnyh interesiv u sferi pidpryjemnyci' dijal'nosti : zb. nauk. prac' ; red. kol. V. S. Shherbyna, T. V. Bodnar ta in. ; NDI pryvat. prava i pidpryjemnyctva im. akademika F. G. Burchaka NAPrN Ukrainy. Kyi'v, 2014. 187 s.
21. Sahnac'ka O. Pravove reguljuvannja insajders'koi' informacii' v Ukraini. Vidom. Derzh. komis. z cinnnyh paperiv ta fondovogo rynku. 2011. № 156 (1161). URL : <https://smida.gov.ua/news/allnews>.
22. Kulinich O. O. Informacija z obmezhenym dostupom jak ob'jekt cyvil'nyh prav : avtoref. dys. ... kand. juryd. nauk : spec. 12.00.03 – cyvil'ne pravo i cyvil'nyj proces; simejne pravo; mizhnarodne pryvatne pravo. Kyi'v, 2006. 20 s.
23. Pylypenko A. Ja. Vybrane. Kyi'v : Osvita Ukrainy, 2013. 504 s.